

Юлиян Пап

ЧОМ ШЕ
З ВОДУ КАЧКА
МАЧКА

РУСКЕ СЛОВО

ЕДИЦИЯ
русалка

Директор
Мартица Тамаш

Одвичательни редактор
Микола Шанта

Редактор
Микола М. Цап

Рецензенти
Мелания Римар
Мелания Семан

Лектор
Ясмiна Дюранiн

Дизайн и илустрациї
Любомир Сопка

Компютерски обробок
Мария Гудак

ISBN 978-86-7105-268-9

Видала Новинско-видавательна установа „Руске слово”
Нови Сад, Булевар ошлебодзєня 81

Юлиан Пап

**Чом ше качка
з воду мачка**

**Приповедки и писньочки
за мали дзеци**

„РУСКЕ СЛОВО” НОВИ САД 2013

*Друковане тей кнїжки финансїйно помогнул
Покрайнски секретарият за културу и явне информоване
з Нового Саду*

ТАПШИ

Жилниково длуго жили на салашу под валалом. Ма-
ли штверо дзеци, вельки маєток и вельо работи.

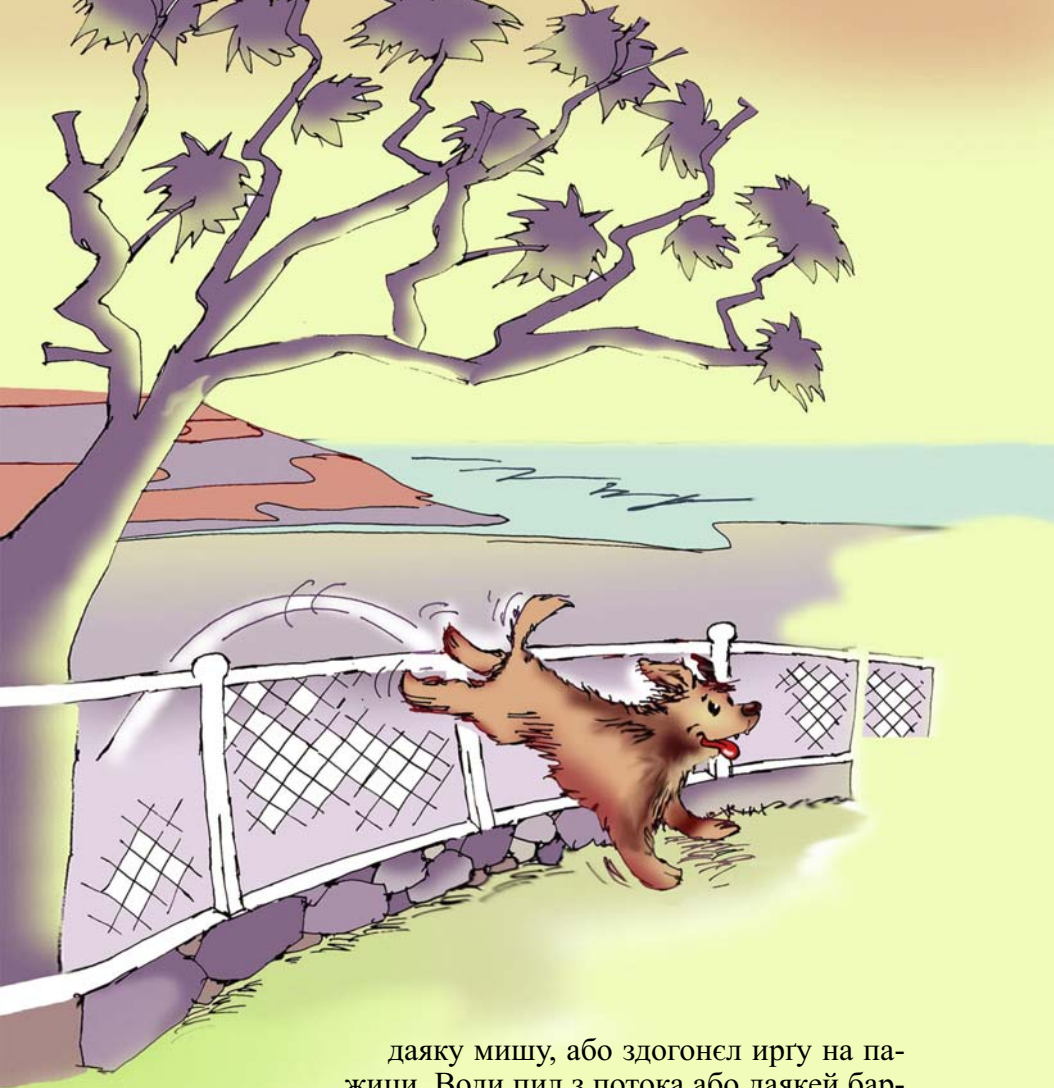
А вец ше случело цошка цо им цалком пременело живот. Дзеци ше похорели, перше Меланка и Дюри, а потим обидва найстарши дзивчата. Лікаре им совитовали же би пременели климу. Гварели же би найлепше було кед би пошли дагдзе на морйо.

Цо мушели, зробели. Видали хижу у валале на длугши час, та єдного ярнього рана складли на камион найнужнейши ствари и вельочислена фамилия одпутовала. Мац з двоїма дзецми на гайзибану, а оец з дру-гима двоїма на авту. У обисцу охабели лем Тапшия.

Бул то мудри пшичок, вигеркани на салашу, як принц свойого красного оца Бобия и добрей мацери Дунки. Як дідо гварел, мал лем єдну хибу – не знал бешедовац. Розумел шицко цо ше му поведло. Знал угнац швиню до кармика, влапиц когута, наврациц крави, ви-плашиц люцку мачку з двора. Кед згурчал трактор, ви-скочел би под сиц и вожел ше з оцом на польо, а там вец бегал и гребал до вечара, док ше не вращели дому. Бул як член фамилии.

Праве прето ше Тапши нїяк не мог звикнуц на нових домашнїх. Анї вони на ньго. Тримали го на ланцу, а вон лем тужел, стукал и по цалу ноц завивал. Єдного рана ше вихпал з ланца, вимкнул до загради, вигребал попод плот и сцекол бегцом не оглядаюци ше. Нюхал драгу, дзвигал главу же би опахал воздух, але лем бежал и бежал.

Нїхто не зна през яки спокуси преходзел. Даєдни людзе го видзели як гребе по шмециску гледаюци дая-ку давно руцену косц або суху кромку. Ту и там влапел

даяку мишу, або здогонел иргу на па-
жици. Води пил з потока або даякей бар-
ки. Єдол и хробачки, жужлел траву – то лем
пес зна яку – котра го крипела и давала моци же би
ишол далей и далей. Видзели го як бежи коло драги,
дараз и по шинох. Глад го нагнал, та дзешка у брегах
вошол до єдного двора чи би не нашол даяки фалаток
едзєня або голем вилїзал мисочку, але го домашнї пси з
моцним бреханьом одплашели, аж и покусали. А вон

знова, схилени до жеми, нюхал и бежал. Не знав кадзи идзе, але цошка го цагало. Якеш чувство и нестримовна жажда водзели го през непознати краї гу йому тельо познатим домашнім.

Преходзели дні и тижні. Прешло и лето. И єдного єшенського рана Тапши ше зорвал у росней трави под копку и радосно збрехнул. Осетел якиш познати пах. Розбегнул ше кельо лем мал моци, радосно махаюци з хвостом, прескочел ограду з латкох и убегнул до непознатого двора, але гу познатим особом, просто гу Меланки и Дюрикови. Почал их лізац за ноги, за руки, скинчац од радосци. Вибегли оец и мац, за німа и старши два дзивчата и – не могли себе вериц.

Тапши прешол тельо драгу през гори, леси и долїни. И ані на хвильку не забрехал на домашніх гнівацо же чом го зохабели, але ше им радовал. Не знав повесц яку жертву поднес, лем бул щешліви же их нашол.

Оец о хвильку прегварел: „Не дармо гваря же пес найлепши чловеков приятель.” А мац през слизи додала: „Випатра же пес баржей любі чловека, як чловека пса.”

А Тапши заправо сцел повесц: „Пребачце же сом ше так длуго затримал...” Лем не знав бешедовац, як дїдо гварел.

И нешка жию ведно, там далеко на морю, у новим цеплим краю.

Толкованє меней познатих словох:

вигеркани = вивежбани, научени

вимкнуц ше = нагло пойсц, сцекнуц

кромка = крайок хлеба

ирга = мала швидка животиня, жиє на пажици

ВОВЧИЦА

Чувар ловиска ишол як звичайно през лѣс, кед у єдним черяку збачел малого вовчка. Лежал счупени, скинчал и тресол ше. Вироятно заостал за свою мацеру и челедзу, та заблукал, зуновал и не могол далей. Чувар го вжал, положел до меха и принес до ловарскей хижки под бегом, у хторей перебувал. Пушел го до празного кармика у дворе, за кажди случай завязал зоз штранджгом гу слупку, та зохабел же до рана роздума цо будзе з нїм. Дал му дакус млека до мисочки и фалатки мяса, алє вовчок не сцел єдзене анї онюхац, лем ше заривал до куцика и стукал.

Як дакедишнї ловар, чувар ловиска скоро вше ношел пушку на плєцу, алє ю нїгда не хасновал. Углавним надпатрал лѣс недалеко од валалу и старал ше о дзивини у своїм краю, у чим му помагали два послухни ловарски пси. Познал у лєше кажду дражку, чапаш и пняк, дзиру у древе и гнїздо на чеперкох, гоч ше ту вше случовало дацо

нове. Та кед нашол страченого вовчка, стари ловар такой знал же дзешка блізка муши буц и вовча пещера.

Спустила ше ноц. Шицко поспало, аж и завязани ловарски пси. Лем една шива подоба тей ноци не спала. Нечуйно ше приближовала гу кармику. Була то вовчица, вовчкова мац. Озвала ше през дески гу свойому чаду, так поцихи же то лем вовк могол чуц, а вец у високим оштрим луку прескочела ограду и мегко ше спустила до кармика. Легла гу вовчкови и з главу го дриляла под себе же би го надойчела. Док вовчок задовољно цморкал, вона му прегризла шtrandжок на шиї. И кед ше мали вовк нацицал и дакус окрипел, вовчица го нїжно вжала до зубох, та знова у истим цихим лету вискочела з кармика. Кед уж одишла од ловарскей хижки и дошла по лес, спустила вовчка и побидоносно завила.

Страшни вовчи крик розлял ше по гаю и полю. Аж тераз ше зорвали ловарски пси, а забрехали и пси у валале. Скочел и стари ловар, вибег вонка, але у кармику нашол лем прегрижени шtrandжок. Нагадовал же цо ше случело. Такой додня сцел рушиц до леса, але ше о хвильку предумал.

– Най будзе так! – гварел. – Гоч є дзива жвир, вовчица заш лем мац.

Ловар умирел пси, задовољни же тей ноци превладала мацеринска любов.

А мац-вовчица сцигла дотля з вовчком до своєй добре скритей вовчей пещери на другим боку брега, дзе ю радосно чекали ище тройо вовчата.

Над лесом ошвитнул нови дзень и знова у нїм будзел живот.

Толкованя:

заблукац = страциц ше

зуновац = вистац

ОРЕЩОК

Вельки орех на старим салашу леніво ше кивал на Ешеньским витре. Помали стресал зоз себе жовти спрети лісца и узрети орешки. Кед витор моцнейше задул, орешки падали як диждж. Бугновали по черепох на чардаку, а потим ше котуляли по дворе. Домашні грабали сухи лісца, зберали орешки до мешкох и одкладали их за Крачун.

З першим мразом на ореху остали лем голи конари. И еден мали орешок зацицани на верхнім конарчку. Ище вше бул у желеней лупи. Витор го ніяк не мог збиц, гоч як ше силовал. Збачела го врана, джубла до нього, але ше ей орешок вишліснул з пискох и спаднул на жем. Вилецел з лупи и одкотулял ше гет далеко до гуцави. Бул таки мали як лісковец, та го ніхто ані не обачел. А бул шумни, баржей здабал на шерцо як на орешок.

Перше го нашла кура цо гребала по трави за салашом. Джубла до нього, але видзела же то не наесток за ню, та го заграбла з ногу ище далей, аж на ораніну. Надишол пшичок, пробовал го закушиц, але аж зйойчал. Кошак! И заячок цо преходзел тадзи го лем онюхал и одскакал далей. А вец наишла – една пета. Не зна ше чи то бул поляр чи сушед ловар, лем – орешок ше нашол глібоко у мелкей жеми. Цо диждж цо витор, засипали долінку од ступаї и орешок остал посадзени.

Мировал так цалу жиму, було му цепло под шнігом. Ніхто го вецей не видзел ані не гледал. А наяр, у влажней жеми, пушел на долу кореньчок, а на горе малючки желени младнік.

– Самошейка! – гварел дїдо. – Не сигурно же з нього будзе даяки добри орех.

Домашні надумали одселиц ше до валалу. Розобрали салаш, виняли и стари орех, кельо могли. З грубого стебла дали направиц красни орман до предней хижи, а з конарох дїдо направел лавочку. Пришли вельки гурчаци машини и зровнали набивани муриска зоз жему. Загарли и студню и аколь (дзе дакеди перебувал статок). Зоз старого салашу остал лем благи грунчок на ровним полю и коренї старого ореха под жему...

А млади орешок? Кед уж подроснул, виняли го и пренесли до валалу. Дїдо гварел же то добре кед ше млади орех пресадзує. Посадзели го до загради же би ше мал дзе шириц.

И вон насправди, гоч бул з малого ореха-кощака, о даскельо роки розроснул як хмара. Надвисшел и стару вишню и сушедову хижу. Як и стари орех, каждой ешенї богато розсиповал орешки по загради.

Дїда уж вецей нет, але остала його лавочка. Домашні дакеди шедза на ней, у хладку под вельким младим орехом у загради, та приповедаю дзецом же: „Бул раз еден салаш, при нїм стари орех, а на нїм орешок...” ”

Толкованя:

наесток = дацо за едзене

кошак = тварди орех

самошейка = рошліна хтора ше сама пошеє або посадзи

аколь = оградзени простор на салашу, углавним за крави

грунчок = брещок

КАНДУРИК У БИЛИХ БОТОШКОХ

Ушену на шопи мац Мачка мала пецеро мачата. Док були малючки, закривала их з мохотку хтору наскубала зоз своєї шерсци и мерковала на ніх дзень и ноц. А кед уж дакус подросли, почали виходзиц зоз гнізда и розпатрац швет коло себе. Мали таркасти кандурик з билима ботошками ше одшмелел и єдного летушнього дня, кед мац Мачка не була ту, гварел:

– Уж ми допило буц у мацеровим гнізде! – И по грубей драбини зишол до двора.

Була то велька фарма, зоз животинями яки мали кандурик ише нігда не видзел. Даєдни ше такой збегли коло нього.

– Патьце, маме нового члена! – гварел пшичок и онюхал го. – Яки є мали, а шмели! Будзем ше з нім оганяц.

– Гибай зо мну! – гварело жовте каче. – Будземе шлюпкац и мачкац ше по баркох, а вец плївац и муряц ше у ярку.

– А я це одведзем до цеплей долінки дзе ше мож валяц у блаце! – гварело мурцаве праше.

– Придзеш ти зо мну на пажицу. Я знам дзе трава найлепша! – додало биле кандрасте баранче.

– А любиш мархви и капусти? – озвал ше заячок.

Мали кандурик ніч з того не розумел. Бегал за єдним красним мотильом, а вец збачел лампащик у трави. Попахал го, але такой кихнул, бо ше з округлей лабдочки розпирсли ніжни пиречка...

Нараз ше зацмело. Груба хмара закрила слунко. Блісло и згирмело, а такой потим ше розлял диждж.

Чежки жимни капки цапкали на жем, аж дубонело. Шицки жителе фарми посцекали хторе кадзи – под сламу, под чардак, под стреху – лем мали кандурик остал на штред пажици. Не знал ше врациц.

Мяв, мяв! Мамо, мамо! – йойчал престашено.

През силне плющане чула го лем його мац. Розбегла ше гу ньому по найвекшей лейби, влапела зоз зубами за шию, так як то лем мачка зна, та го принесла перше под шопу, а потим по драбини до гнізда.

Змокнути кандурик ше тресол од жими и страху. Кед пришол гу себе, почувствовал як го мац уцера и греє му били лапки. Було му цепло коло шерца. Видзел же заш лем найлепше у мацеровим гнізде.

Толкованс:

лейба = кед барз пада диждж, лее

КИКО

Шовгор Михал мал вельо папагаї. Ховал их у велікей клітці, такей велькей як шопа, дзе вони могли шлебодно летац. Ту себе правели гнізда, несли ваїчка, кармели своїх младих... Раз шовгор дал єдного малого папагая Борисови. Бул красни пирскани: белаво-били з чарніма точкамі. Вигварял таке цошка як „ки-ко”, та го Борис наволал Кико.

З часом папагай постал як член фамеліі. Окреме полюбел Бориса, та почал кричац „Бо-рис”. Научел потим гуториц „здраво”, „бай”, а знал и гвиздац. Кед Борис лєм отверал дзвери, вон ше так радовал же квичал од радосци и нарату нараблял у цесней клітці. Борис би вец отворел клітку, Кико вилецел на верх ормана, на лустер, на фиронгу... Кед ше дакус змирел, злецел Борисови на плецо, вец ше му виграбал на главу та го скубал за власи, шептал му цошка до уха... Борис би го вец ніжно вжал до руки и положел назад до клітці.

Пришло лето и єдного викенду домашні пошли до баби на валал. Вжали и клітку з папагайом. Обешели ю на мур под конком. А вец, ніхто не зна як, лєм клітка ше отворела и Кико вилецел вонка, так як научел и дома у завартей хижи. Злецел на єдно древо, вец на друге и страцел ше у желенїдлу. Борис ше розбегнул за нїм, воалал го, але Кико лєм подлетовал и сцекал далей. Не вредзело бежац за нїм.

Борис ше смутни врацел гу клітці и чекал. Цо робіц? Хто зна дзе Кико одлецел. Може страдац, може го влапиц даяка мачка...

Чекал Борис при клітці до поладня, Кико не пришол. Не врацел ше ані до вечара. Готове! Кико ше страцел.

Дахто го влапел и завар до своєї клітки – Борис себе уж вшеліяк думал.

Змеркало ше. Борис и шицки у доме уж страцели надію же ше папагай враци. Кед раз, чули якеш познате чвиринкане у густей лози. Кико! Врацел ше и злецел на клітку. Яка то радосц була! Борисова баба ше аж розплакала. Гварела: „Яке то бидло, а зна дзе му дом“. Борис вжал Кика до гарци и положел до клітки.

Цо ше случело? Кико ше налетал и вироятно огладнел. Дідо гварел же тоти папагаї цо ше роками и деценіяма ховаю у завартим просторе, анї не знаю жиц на отвореним. Не знаю себе найсц едзене, воду. Не знаю анї цо то опасносц.

Главне же ше Кико врацел. Борис го од теди баржей чува. Меркуе же би не вилетнул през отворени облак. Бо хто зна чи би ше други раз знал врациц. Окреме у варошу.

Толкованс:

бидло = живи створ, животиня

ЯСНА, ПЕС И БАБКА

Преклад з англійського

Ясна не мала ані брата ані сестричку лем двох приятельох: велького пса и вельку бабку. По цали дзень ше бавела з німа у хижи, на дворе або на пажици при рики.

Єдного дня Ясна збачела вельо красни червени и били квецики на побережю. Сцела их назберац своєї мацери. Але – пошліісла ше и спадла до води. Збачел то ей вельки пес, та скочел за ню. Влапел ю за шмату и вицагнул на траву, под вельке древо. Кед пришла гу себе, почала плакац:

– Яй-яй! Бабка! Дзе моя бабка?

Бабка тиж спадла до води, ведно з Ясну. Вельки пес ознова скочел до рики. Влапел бабку и принес ю гу Ясни под древо. Ясна погласкала пса, вжала бабку и вецей не плакала.

АНГЕЛ НА МОСЦИКУ

Андрей ходзел до школи зоз салашу, як и велї други дзеци у тедишнім чаше. Кед була красна хвиля та ишол на бицигли, але кед попадало мушел пешо, бо дильови були шлїзки и блато ше лїпело на колеса.

Драга до школи водзела преїг Малого бегелю, на хторим було два мости. Але була и треца драга, найкратша, котру людзе сами направели. По угаженей дражки медзи двома салашами ишло ше просто на бегель, а вец заш просто до валалу. Преїг бегелю людзе преруцели єдно грубе древо по хторим ше могло преїсц. Лєм, требало буц схопни и осторожни, бо ше на древе не було зач влапиц.

Того ешеньского рана спушел ше дробни диждж, та мац збудзела Андрея годзину скорей, бо мушел рушиц пешо. Шлюпкаюци по блаце, у гумових чижмох и премокнутей мантли, Андрей сцигол гу бегелю.

Уж вецей раз преходзел тадзи, але на тот завод ше му видзело же бегель якош нахмурени, шиви; мутна вода у нїм швидко сцекала попод голе древо, а густы капки дижджу падали до нєй як з решетка.

Андрей станул з блатну чижму на кєнєц мощного древа и – пошлїснул ше. Заклучел же так не преїдзе по нїм на други бок. Спаднул би до води и цали ше змоchel, та як би вец пошол до школи. Хвильку роздумовал, а вец преруцел ташку на хрибет, ошедлал древо так же ноги спушел аж до води, и з руками ше кус-покус подрильовал напредок.

Кед уж бул цалком над воду, аж тєраз го лапел страх. Источасно почувствовал єден цинь хтори го з хрибта провадзел. У тим себе створел образ над

посцелю – велького ангела як чува хлапца и дзивче док преходза по дздравим мосцику. И пригадад себе молитву хтору кажди вечар вигварял: „Ангелу хранителю мой, ти вше при мне стой...“

Андрей щешліво прешол на други бок. Тот цинь на бегелю – то сигурно бул його Ангел Хранитель хтори го очувал же би не спаднул до жимней мутней води. Не лем теди, але ище вельо раз потим.

ШЕПЕТЛІВИ КЛЮЧ

*Наша Ясминка кед була мала,
таки себе обичай вжала
же шицко цо дорвала –
порозруцовала.*

Так дідо Ясминков приповедал. Ище додал же зозчим ше бавела, там и зохабела. Бависка ровно койдзе запихала, а вец их гледала. Свою бабку гнетка хвацела и – фук з ню до гордова! Ровно ше з воду мачкала, блата правела. Учас бабову папучу до ярку шпурела, дідови куку вжала и калап скривала. Така мала же анї до стола не доставала, а така напасц була!

Єдного дня зяри домашні пошли на польо кукуруциу копац, а Ясминку и ей старшого брата Андрейка зохабели з бабу. Пришли и сушедово дзеци, та ше ведно бавели у дворе. Баба була у кухні и анї не обачела цо Ясминка роби. А вона пришла под дзвери и обрацела ключ. Замкла бабу. Кед баба сцела висц зоз кухні, а воно – не мож. Кричала баба на дзеци, але вони ю у своїм галайку не чули. Пробовала висц през облак, але ше не могла прехпац. Мушела чекац домашніх з поля.

Позно пополадню сцигли домашні и не могли отвориц баби у кухні, бо ключа не було. Такой знали же то могла буц лем Ясминкова робота. Питали ше ей же дзе ключ.

– Кульч у кульчанти! – одвитовала Ясминка и одпирхла бавиц ше. Ніхто не розумел же цо гварела.

– Ясминко мила, дзе ши руцела ключ? – питали ше ей ознова и ище даскельо раз. Ясминка лем подскаковала и ровно одвитовала:

– Кульч у кульчанти!

Дідо видзел
же з того випито-
ваня не будзе ніч, та
влапел Яминку за
ручку, пошол з ню до
гумна и гуторел ей:

– Ноле, Минко,
укаж дідови дзе ключ.

Яминка цагала
діда за руку и указа-
ла з пальчиком на ко-
пу кукуричанки:

– Кульч у кульчанти!

Аж тераз було шицким ясне же дзе ключ. Преруца-
ли даскельо снопи кукуричанки, якош нашли ключ и
одомкли бабу зоз кухні. Не гандровали Яминку, бо те-
ди була ище мала и шепетліва. А тераз, кед виросла, ча-
сто ей з франти спомню же як замкла бабу до кухні и
руцела „кульч до кульчанти”.

Толкованс:

гнетка = дакеди, дараз, кеди-некеди

гумно = друга часц валалского двора

гандровац = вадзиц ше

СТРАЦЕНЕ КАЧЕ

Шедзела качка у гніздзе на вайцох, длуго шедзела и єднога дня ше з вайцох вилягли качата. Єдно по єдно, дзевецеро, аж дзешецеро! Але пать, чекай лем! У гніздзе ше почало кормацац ище єдно вайцо. Наджубкало ше и, ниа, вилягло ше ище єдно, єденасте каче. Шицки були єднаки жовти. Могла их розликовац лем їх Мац-качка. А вона их єднак волала – „ква-ква-ква”.

Качата єдли, плївали и бавели ше, та швидко подросли. Єднога рана Мац-качка, як звичайно, шмело крочала до бари, а за ню, єдно преїг другога, поскакали и дзешецеро качата. Лем тото єденасте каче не сцело войсц до води. Нараз ше упутело на други бок од свойого чупору. У своей малей главки надумало так:

– Досц ми було цесно у вайцу! Сцем видзиц дакус швета!

Сцекаюци по пажици, каче налецело на мале маче, хторе праве пахало жовти лампащик у трави, та кихло. Каче ше злекло и сцекло. Але набегло на бундастого пса. Йому мале каче було цошка нове, онохал го и збрехнул. Воно ше престрашело. Уж ані само не знало кадзи сцека, а над нїм ше наднесла як хмара велїка подоба. Була то крава цо тадзи пасла. Форкала як витор и таргала шицко пред собу з велькими писками. Мало не залапела и каче. Яке то страшне було! Злекол ше и цифровани мотиль, хтори сцел злециц на єден квиток, але швидко пирхнул оталь до висока.

– Мамо, мамо! Дзе моя мама? – пищало каче нарату. Тресло ше од страху, жима го обняла, шерцо му трепало.

– Ту сом, качатко мойо страцене! – озвала ше Мац-качка, котра уж доволувала свойо чадо.

Мац-качка поуцэрала качецу слизи и
притулела го гу себе. А каче себе шептало:
– Нігда вецей не пойдзем до швета.
Найлепше ми под мацеровим крыдлом!
Ту ме ніхто не страши. И цепло ми.

ЗОМБУЛЬКА ЗА КУЦОВА

Мижо мал пшичка. Мено му було Куцов. Голем так гварела нина Тиркайлова кед му го дзешка наяр принесла у фартуху ище док бул щене.

Куцов бул шумни пшичок, малючки, округли як лабдочка. Мал кафову бундичку з подаедну цмейшу платку, кратки ножки и на нїх били ботошки. Кед ходзел, аж брущок цагал по жеми.

Спочатку скинчал за свою челедзу, але ше кус-покус звикнул на нове обисце. Мижа барз полюбел.

Ходзел за нїм, путал ше му под ноги, легал, виврацал ше, котулял од радосци. Кед уж онюхал шицко у дворе, почал и брехац – на мачку, квоку або герлічку на ореху, лебо кед дахто преходзел коло капурки на драже. А кед ше хлапци пришли до Мижа лабдац, бегал за нїма. Була то радосц велька! Беганє, кричанє, бреханє...

Куцов ше хпал за Мижом и до хижки, але го Миждова мац не сцела нука, бо ей цали тепих стапшал и вшадзи поталябал. Прето му дїдо справел хижку на дворе, зоз старей кошніци. Но, вон у ней не сцел буц сам. Вечар йойчал под дзверми. Змирел ше аж кед одцагнул до хижки Миждову патику. Вец цалу ноц бул мир.

И так було покля Куцов не вироснул до правого пшичка, котри знал свой шор и бул „главни” у дворе. Знал же на кого треба брехац, а кому ше радовац.

Преходзели роки. У обисцу дорастали други дзеци: Марча, Сенка, Дюри, Яни. Шицки любели Куцова, бавели ше з нїм, а вон ше им радовал. Лєм, остарел. Не сцело ше му так бегац як дакеди. Местами ошивел. Не чул як треба и не видзел на єдно око, од теди як ше на полю борел з герчками.

Єдного дня под єшень стари Куцов вишол до загради и – вецей ше не врацел. Нашли го ютредзень у гушави под муриком.

- Цо будземе з нїм? – питал ше мали Яни.
- Посадземе го до загради – гварел стари дїдо.
- Як посадземе? – питал ше Дюри.
- Увидзиш.

Дїдо вжал ашов, викапал долїнку под стару грушку у загради и положел до ней Куцова. Яни назберал сухо-го лїсца и позакривал го. Положел на верх и даскельо єшеньски квецики. Вец дїдо загарнул долїнку и направел грунчок.

Пришла жима. Завял шніг и двор и заграду. Дзеци заходзели кеди-некеди до загради и патрели на место под стару грушку. Шицко було равне, биле.

Жима прешла. Шніг ше розпушел. У загради остали лем даскельо били плати. И еден чарни грунчок, дакус менши як вешені. Улегнул ше под шнігом. Кед раз, едного рана на тим грунчку викукла – зомбулька. Красна, белава, медзи желенима лісточкамі.

Яни отаргнул зомбульку з конарчком, однесол ю до хижи и положел на стол до погара. У цеплей хижи зомбулька запахла и зоз ней спадла капка роси.

Нігда ніхто не одгаднул же як ше то нашла зомбулька на грунчку. Чи случайно, чи ю баба дакеди там посадзела шором коло дражки. Лем од теди каждей яри на тим месце розквита белава зомбулька.

Толкованс:

путац ше = шпотац ше, буц под ногами

НА ЯВИ СОН

Баба ми приповедала, кед сом була мала, же кажде з нас ма свойого ангела хранителя. Гварела же ангели вшадзи коло нас и же нас чуваю. Научела ме и тоту молитву хтору, верим, шицки знаю: „Ангелу, хранителю мой, ти вше при мне стой...”

Кед ангели вшадзи коло нас, не лем на небе, значи же их познаме. Може нина Фейсова буц ангел? – пита-ла сом ше. Озда може. Ша, така є сердечна! У ней вше госцина, кед не инше, голем з цукром хлеба. Вше нам чува найсладши тургунї и грушки на древе. И прави найлепши колачи з маком.

Може буц ангел нина Павлина? Вона тиж барз добра, призна. Любиме до ней ходзиц, бо ма седмеро дзеци, та ше бавиме на свадзби и школи. А вона нам вец напражи полну ванглу бухти з маджуном. Можебуц бачи Штефан? Вон барз люби дзеци, водзи нас целятко патриц и вожи на кочу цо конї цагаю. Чом би ангел не могла буц моя баба? Вона кажди дзень ходзи до церкви, ровно ше модлї на пацерки и вше нам приповеда „о Осифови”. Або сушед Любо, хтори зна крашне шпивац, а гваря же ангели барз крашне шпиваю...

Нашла сом ше у густим леше. Полуцмота коло мене. Скривам ше поза древа, а боїм ше. Сцекам, а не можем бежац. Путаю ше до гуцави, падам, падам и не можем стануц.

Нараз, дзвига ме една нїжна рука. Не видзим хто то, лем ме лапа попод пазухи и ратує.

Зорвем ше. При посцелї стої моя мац.
Нашмеяна, гвари:

– Ставай, Єлко! Уж рано, слунко високо
одскочело, запожніш до школи!

А-а, тераз знам. Ти мой ангел. Моя мац
мой ангел хранитель!

– Гей, дзецко мойо, гвари мац. Я твой
ангел хранитель.

НОВОРОЧНЕ ПУТОВАНЄ

Ясна заря з велькей гвизди, цо вирно провадзи Мешачок, нечуйно вошла през облак и ошвицела Мижа на посцелі. Обняла го и подзвигла гет до небесних висотох.

Як у найкрасшим сну, Мижо лецел понад свой валал, гори и рики и єдно вельке морйо. Кед збачел под собу били шнігово бреги, знал же є дзешка на далеким сиверу. Заря го ніжно як пахульку спушчала гу лядовой пещери, просто под облак Діда Мраза.

През „розквитнуте” очко од мразу и ляду, Мижо ніч не видзел, лєм трепецаце шветло у велькей хижи и якиш дробни цинї. Задуркал на чежки древени дзвери, але ше ніхто не озвал. Вон покивал бречок на муре. Єден патульок одхилел дзвери.

У теплей хижи за вельким столом шедзел стари Дідо Мраз, шицок у длугокей билей бради. Пред нїм було брадло з писмами, а коло нього бегали патульки. Єдни понагляли паковац дарунки, други вязали машлїчки, треци их кладли до мехох. Кед збачел Мижа, Дідо подзвигнул швичку зоз стола и спушел окуляри на нос.

– Витай, Мижу! – прегварел. – Праве сом думал на це.

– Галє, як же ви мнє познаце? – несподзивал ше Мижо.

– Вельо того я знам, а паметам кельо и тоти лядово бреги доокола. Знам и цо ши ми писал и яки дарунок ши сцел.

Дідо приповедал Мижови же на Сиверним полу вжиме скоро вше ноц. Дзень тирва лем пар годзини.

На щесце, ест вельо бліщацого шнігу, а трепецаца поларна шветлосц ше розліва по брегах, котри як кед би танцовали под гвиздами на небе. Іншак, гвари, ту би була подполна цмота. А жима – бррр! Минус триецц ступні за нас нормалне, а то жимнейше як у вашим замарзовачу! Теди и я найволім буц нука, читац вашо писма и рихтац ше за Крачун и Нови рок.

Пред пещеру стали елені попрагани до вельких санкох. Патульки кладли на ніх мехи з дарунками. Били заячки заскаковали по шнігу, а били медведзики ше радосно припатрали. Дідо obleкол бунду, здзал шапку на главу и шеднул на санки.

Рушели ше по курняви, поцме. Драгу им ошвицовала велька Сиверна гвизда и млади елень Рудолф з червеним швицацим носом на чолє запраги.

Ранши слунково зарі ошвицели през облак Мижову посцель.

– Ставай, сину! – пошептала му мац и ніжно го погласкала. – Сцигол Нови рок! И якиш пакет за тебе.

Мижо почухал очи. Не верел себе сам. Под оквеченим ядловцом у хижи стала велька шкатула. На ней широка белава машля и печац Діда Мраза. А у шкатули – червена бицигла на батерії, праве така яку Мижо пожадал...

Толкованс:

курнява = кед барз пада шніг

ВИБЕРНИ ЯДЛОВЕЦ

Обробок з англійського

Роснул у леше мали ядловец обок при вельким старим дубе. Бул красни, але жалосни. Єдного дня гварел:

– Стари дуб ма лісца, а я мам лем игелки. Птици не сцу правиц гнізда у моїх конарох. И я би сцел мац лісца.

Идуцого дня на малим ядловцу виресли желени лісца. Бул щешліви. Але, пришла коза и поедла му шицки желени лісца. Ядловец знова бул жалосни, та гварел:

– Сцел бим мац златни лісца.

И виресли му златни лісца, та ядловец бул знова щешліви. Але, пришол человек и пооберал з нього шицки златни лісца. Ядловец заш бул смутни и гварел:

– Сцем скленяни лісца!

И тото жадане ше му сполнело, та ядловец бул щешліви. Але, задул витор и порозбивал му шицки скленяни лісца. Теди мали ядловец гварел:

– Не любим желени лісца, бо их кози поедза. Не сцем златни лісца, бо их людзе оберу. Не любим анї скленяни лісца, бо их витор розбіє. Сцем ознова свойо игелки! Кози их не поедза, людзе их не оберу, а витор их не порозбива.

Идуцого рана ядловец ознова мал свойо игелки.

Пришла жима, спаднул шніг и на грубо закрил ядловцово конари. Ядловец знова бул щешліви. Цешел ше яки є прибрани, як за Крачун и Нови рок. Бул найкрасши у леше.

ЧОМ ШЕ КАЧКА З ВОДУ МАЧКА?

Чом ше качка
з воду мачка?
– Прето, правда иста,
же любви буц чиста.

Чом же била качка
ма жовти качатка?
– Не знам точно як,
але то вше так:
Док вирошню,
та жовти качатка
буду таки били
як и мама качка.

Чом же била качка
и жовти качатка
гуторя лем так:
„Квак-квак-квак“?
– Озда прето так
же ше по английски
качка гвари: „дак“.

ЦИЦА МАЦА У ЛОНДОНУ

Прештив писньочки „Pussy cat”

— Цица Мацо, Цица Мацо,
дзе ши була вчера?

— Була сом аж, вера,
у старим Лондону
опатриц краліцу
по строгим бон-тону.

— Цица Мацо, Цица Мацо,
цо ши там робела?

— Єдну малу мишу
там сом прешрашела,
под краліцов карсцель
цо ше уселела.

А миша ше злєкла,
до коморки сцєкла,
краліца з кияню
розбєгла ше за ню.

Цица Мацо, Цица Мацо,
поведз ище дацо:
Маш даяки красни
упечатки власни?

Толкованс:

кияня = груба паліца

– Барз ше ми пачело
же там у Англиї
уж по традициї
таки звичай маю:
Точно на пейц годзин
шицки пию чаю.

НАША НАТАША

Наша Наташа кед була мала
по дворе бегала,
кричала, квичала,
на драгу сцекала,
по яркох шлюпкала.

Баба аж вистала
як ю оганяла,
та вец и капурку
пре ню замикала.
Тоти цо ю знали
щицки ю волали
НАТАША НЄСТАШНА.

Дідо преїг драги стари,
цо болї го нога,
зоз палїчку ходзел
и так ей гуторел:
– Ти єдна неплеха,
мерва и мотога!

Наташа виросла,
уж до школи ходзи
и діда свойого
по пияцу водзи.

Уж є дзивка велька,
ноши длуги власи,
найкрасши у класи.
И добре ше учи,
гвари учителька.

– Вредна є як пчолка!
Так ю баба хвалї,
а дідо додава:
– КРЕСЦАНКА Є ПРАВА!

Дома вше помага
татови и мами
и баби кед пече
торти з ружичками.

Майструє зоз татом,
двор замета з братом,
а зоз маму вари,
обисце пораї.
Люби и вишивац,
заградку полівац.

Тета ей заплета
варгоч з машлічками,
а кого найволї –
одгадніце сами.

ПС: Кед не знаце цо то *неплека*, *мерва* и *мотога*,
питайте ше своєї баби або дідови преїг драги.

Толкованя:

неплека = несташе дзецко

мерва = тот або тота цо вельо приповеда

мотога = тот або тота цо ше ровно круци, непреривно бега

НЄ ЯСНЕ МИ

Кед ше дакеди зяри
слунко препиха през хмари
мой стари дїдо гвари:
– Слунко, але зубате!

Як же слунко може буц зубате
кед не ма зуби?
Ша, воно не виновате!
Не ясне ми.

Кед у априлу-маю
диджди западаю,
кошава гвижджи з Дунаю,
людзе звичайно пригваряю:
– Хвиля як у марцу!

Як же марец може буц у маю?
Ша, то уж и тащки знаю!
Не розумим:
Цо ше тащки до хвилі мишаю?!

Кед, заш, влесе у косидби,
штераец ступні у хладку,
людзе знова дудру:
– Здало би ше тераз з того марцу
у жице и ярцу!

Аж тераз ми ніч не ясне.
Можебуц зна Ясна
кому яка хвиля красна.

МАРЧА И БАРАНЧЕ

*По мотивох писньочки
„Mary had a little lamb”*

Наша мала Марча
ма єдно баранче,
як пахулька биле,
ніжне, шумне, миле,
ягод помаранче.

Кадзи Марча ходзи,
воно ю провадзи,
и тамаль и тадзи;
дробчи, засакаує,
Марчи ше радує.

Єдно рано за ню ишло,
аж до школи пришло.
Була то радосц велька!

Дзеци ше шмеяли,
бегали, квичали,
зоз нїм ше бавели,
бо таке у школи
ище не видзели.

А вец пришла учителька,
та гварела
же то не у шоре:

**– Баранче най дому идзе!
Место му у дворе
або у оборе.
Бо у школи ше не швечи
кед баранче бечи.**

ШМЕЛА МИША

Єдна мала миша
нігда не ма мира,
вчєра ше уцагла
у шпайзу до сира.

То єй мало було,
на полічку шєдла,
та кус-покус ище
пол колбаси жєдла.

А вєц така сита,
моцна, силна, шмєла
миша загирмєла:
– Дзє жє тєраз тота мачка
цє мє влєпиц сцєла?

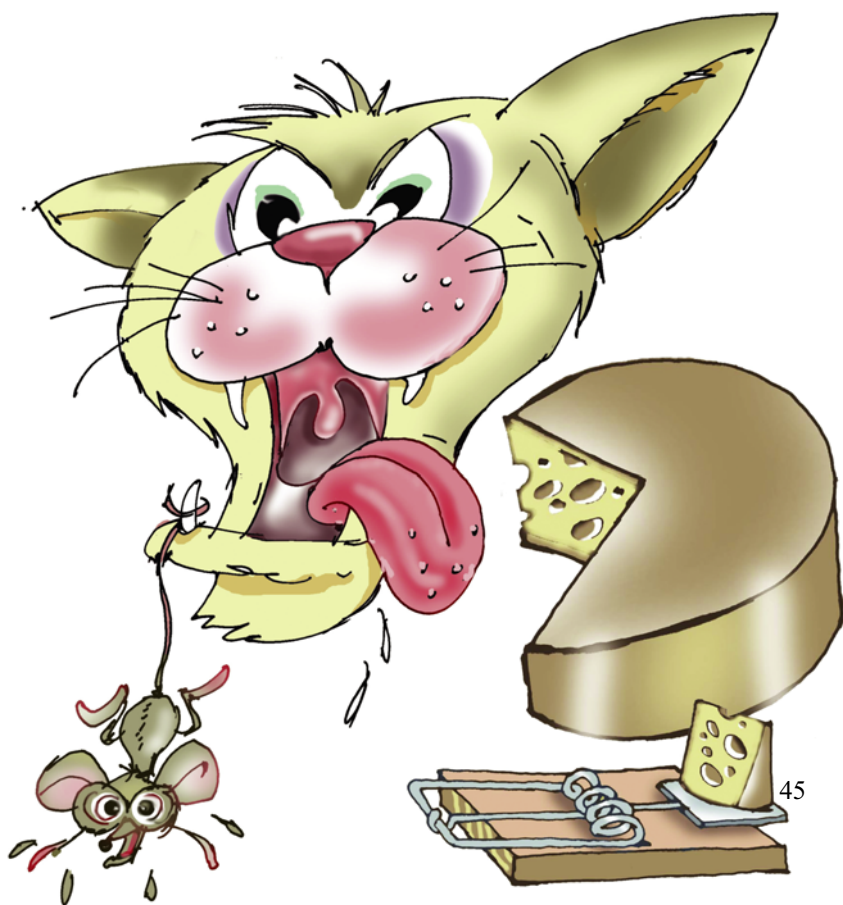
Кєд раз, пришлє Цицє,
страшна як лєвицє!
Мишу напахалє,
тє на ню змурчалє,
а вєц ю околє
оганяц почалє.
И по кухнї
и по дворє
и по цєлим шорє!

Толкованє:

клопоти = бриги, проблеми

А миша сцекала,
аж ше задихала,
та до ярку чмигла,
скрила ше под мосцик.
Мачка ю лем сцигла
улапиц за хвосцик.

После тей паради,
беганя, клопоти,
зарекла ше миша:
– Лепше з мачку не мац
ніякей роботы!

МОЖЕБУЦ

Преклад з англійського

Можебуц ме люби,
можебуц не.
Можебуц ми вери,
можебуц не.

Можебуц ми витор прерийски,
або витри з моря годни повесц.
Можебуц.

Кед ше ми опита чи ю любим,
я ей повем:
– Гей, любим це!
Можебуц.

СЛУНЕЧКО

Harry Behn: „Happy day”, прешпив

Каже рано кед Слунко видзе,
заблїшне на це
ясне, шмеяце,
поздравкай му шмело,
радосно, весело:
– Миле Слунечко,
Добре ранечко!

Кажди вечар кед после бавеня
Слунко зайдзе за гору и гай,
кед учуеш вечарши дзвон
и влапи це сон,
ти повесц знай:
– Дзекуем ци, Слунечко,
за тот красни дзень.
Щешлїви дзень!

ПИСЕМКО

Мила моя дзивочко,
пишем ци лісточко:
Придзем дому на соботу,
док закончим роботу.

Принешем ци шапочку
и на шию хусточку.
И древени саночки,
а на ножки чижмочки.

Та док жима задурка,
били шніщок зафурка,
будземе ше санкац
и пахульки лапац;
у дворе ше бавиц,
діда шніжка правиц,
мама, я и ти.

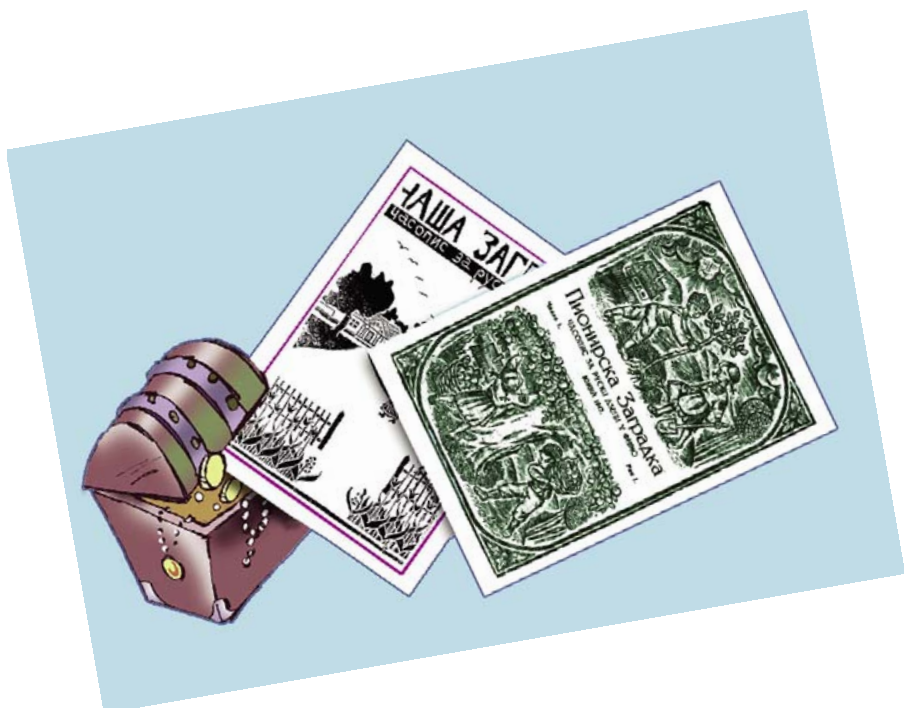
Мила моя дзивочко,
любим це за красне очко.
Гаї – буї, мирно шпи,
най ци красни буду сні
и велька нам вирошні.

„ЗАГРАДКА” НАША ПАМ'ЯТКА

*Май 2007. року, з нагоди 60 односно
70-роччїци виходзєня „Заградки”*

Памєтам „Заградку” вчасного дзєцинства
з пєйдзєшатих рокох прєшлого вику.
Волала шє „Пионирска”.
Була скромна, алє нам красна, блїзка.
Ми були дзєци, а вона дзєцинска.

Преходзели часи, дорастали нашо дзеци.
„Заградка” ше прибрала, красша, богатша постала.
Нови рапухи мали ю читали.
Знова радосц дзецинска!
Полетарци-школярики постали ей сотрудніки.
Велі нашо писателе праве у ней починали.

И як живот леци, тераз дїдо и баба
свойо унуки вежню на руки,
та ведно читаю „Заградку” нову, розкошну.
Не знаш цо у ней красше – писаня чи мальованя.
Яки красни дзецински швет!

„Заградка” нам шицким остала памятка.
На дзецинство хторе найкрасши квет.
Прето най „Заградка” будзе вше дзецинска.
У каждой школи дзеци най вита,
най пахне, розквита – на многая літа!

ДЗВОНЧКИ

Прешнив шпиванки „Jingle bells”

Пада, пада шніг,
вее цалу ноц,
яка радосц то
чекац Нови рок!

Чуе ше и дзвон,
санки леца, гет!
О, весела ноц –
шпива цали швет!

Дзвончки, дзвончки
дзвоня цали час,
идзе наш Дідо Мраз
обрадовац нас.
Гей!

Дзвончки...

ДЗВОНЧКИ

Музика: Джеймс Лорд Пирпонт

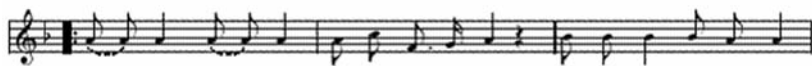
Moderato

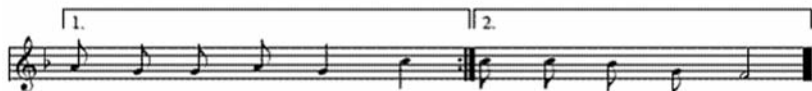
Па - да, па - да шніг, ве - є ца - лу ноц, я - ка ра - досц то че-кац Но-ви рок!

Чу - є ше и дзвон, сан-ки ле-ца, гет! О, ве-се-ла ноц - шпи-ва ца-ли швет!

Дзвон - чки, дзвон - чки дзво-ня ца - ли час, и - дзе наш Ді - до Мраз

о - бра - до - вац нас. Гей! о - бра - до - вац нас.

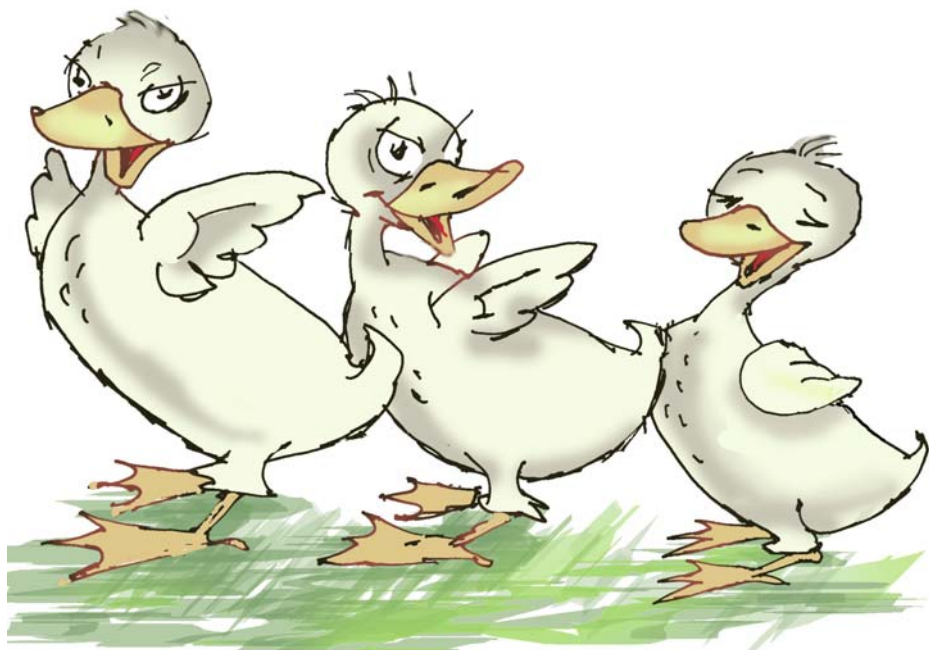
Нотни запис: Мирослав Пап

ЗАГАДКА

Качка пред двома качками,
качка медзи двома качками,
качка за двома качками.

Кельо качки ест?

Нарисуй их так по шоре,
та почитай
кельо качки ест на дворе.

ЗМІСТ

ТАПШИ.....	5
ВОВЧИЦА.....	8
ОРЕЩОК.....	10
КАНДУРИК У БИЛИХ БОТОШКОХ.....	13
КИКО.....	15
ЯСНА, ПЕС И БАБКА.....	17
АНГЕЛ НА МОСЦИКУ.....	18
ШЕПЕТЛЇВИ КЛЮЧ.....	20
СТРАЦЕНЕ КАЧЕ.....	22
ЗОМБУЛЬКА ЗА КУЦОВА.....	24
НА ЯВИ СОН.....	27
НОВОРОЧНЕ ПУТОВАНЄ.....	29
ВИБЕРНИ ЯДЛОВЕЦ.....	32
ЧОМ ШЕ КАЧКА З ВОДУ МАЧКА?.....	34
ЦИЦА МАЦА У ЛОНДОНУ.....	36
НАША НАТАША.....	38
НЄ ЯСНЕ МИ.....	41
МАРЧА И БАРАНЧЕ.....	42
ШМЕЛА МИША.....	44
МОЖЕБУЦ.....	46
СЛУНЕЧКО.....	47
ПИСЕМКО.....	48
„ЗАГРАДКА” – НАША ПАМ'ЯТКА.....	50
ДЗВОНЧКИ.....	52
ЗАГАДКА.....	54

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.161.2(497.11)-93-32

821.161.2(497.11)-93-14

ПАП, Јулијан

Чом ше качка з воду мачка : приповедки и писњочки за мали дзеци / Јулијан Пап ; [илустрацији Любомир Сопка] . - 1. вид. - Нови Сад : Руске слово , 2013 (Петроварадин : Махіма граф). - 54 стр. : илустр. ; 21 см. - (Едиција Русалка)

Тираж 300.

ISBN 978-86-7105-268-9

COBISS.SR-ID 279646727

Јулијан Пап: ЧОМ ШЕ КАЧКА З ВОДУ МАЧКА (I видане). –
Обсяг 3,5 друкарски табаки. – Тираж 300 прикладніки. –
Друковала Друкарня „Махіма граф” Петроварадин. –
Друковане закончене у јунију 2013. року

Же би ше дзецом усадзовало
любов ґу читаню кніжкох на
мацеринским язика, потребни им
праве таки приповедочки и писні
писани зоз лєгким стилем,
розумлїви и поучни.

ISBN 978-86-7105-268-9